

1 maj i Flens
o Kabinetskonferens.

Vid förstamajdemonstrationen för 25 år sedan stod arbetarrörelsen på tröskeln till segern. Valsegern samma höst förde socialdemokratien till regeringsansvaret. Krisuppgörelsen med bondeförbundet snart därpå gav partiet de parlamentariska möjligheterna att genomföra sitt program för krisens bekämpning. Sedan den tiden har socialdemokratien, med undantag för några korta sommarveckor, oavbrutet befunnit sig i regeringsställning. Revoltens och protestens år avlöstes av den praktiska vardagsmødans år. År efter år har vi lagt fram konkreta förslag till reformer och förbättringar på samhällslivets alla områden. Resultatet är en revolutionerande omdaning av vårt samhälle. I valrörelse efter valrörelse har vi försvarat de vunna framgångarna och dragit upp riktlinjerna för de närmaste årens arbete. Resultatet är en styrka och stabilitet i vårt väljarunderlag utan motstycke. Vi upplevde alla valresultatet 1956 som en besvikelse. Men vi skall komma ihåg att vi nådde samma andel av väljarkåren som i det första efterkrigsvalet 1946 och långt högre än i segervalet 1932. Man kan tycka att det finns föga likhet mellan majdemonstrationerna 1932, arbetslöshetskrisens och kamptidens år, och arbetarrörelsens årliga kraftmönstring i 1957 års välfärdssamhälle. Samhällets problem och arbetarrörelsens situation är ju helt andra. Vad nyttar återblicken?

Men ~~låt oss~~ tänk efter ett ögonblick. På vilken punkt var det som angreppen sattes in 1932 från arbetarrörelsens motståndare? När vi krävde ^{aldrig} arbete åt alla, social trygghet och en rättvis och effektiv produktionsordning var det ingen som förnekade att dessa mål var värda att sträva efter. Men vi beskyldes för att ställa alltför djärva och optimistiska framtidsmål. Om vi sökte genomföra vårt program skulle ~~det~~ ^{det} leda till ekonomisk ruin för landet och slaveri för den enskilda människan. För ~~oss~~ ^{aldrig} gällde det inte bara att med övertygelsens vapen vinna människorna för våra mål, det gällde också att övertyga dem om att metoderna ^{som} vi förordade var realistiska och skulle leda fram till de uppställda målen.

I dag kan vi ställa frågan: var våra mål och ~~vårt~~ ^{det} program för djärva när de fick utsättas för verklighetens hårda prövning? Svaret blir väl närmast att vi lyckats genomföra mer än vi i våra förhoppningar vågade drömma om. På den tiden anslags över statsbudgeten 50 miljoner till folkpensionerna. Vårt mål var att trygga de gamlas försörjning. Men vem hade trott att vi 25 år senare skulle satsa över 1600 miljoner på folkpensionerna. Ändå finner vi att den summan icke ger utrymme för en fullgod ålderdomsförsörjning. Vi ville ge ^{skulle för} alla barn chansen till en god skolundervisning. Men vem trodde att vi skulle kunna bygga ut vårt skolväsen så snabbt att snart vartannat

barn får chansen till utbildning utöver botten-
skolan. Vi hoppades kunna uppnå full sysselsätt-
ning och snabba ekonomiska framsteg. Men vi kunde
knappast förutse att dessa mål så snabbt skulle
förverkligas och att framstegstakten skulle under-
gå en så ^{tydligt} ~~markant~~ ökning i jämförelse med tidigare
perioder.

Det gångna kvartssekket visar att det lönar
sig att ställa djärva mål för politiken och att
det går att få människorna med sig på en konstruk-
tiv politik med framtiden i blickfältet.

Det är en värdefull erfarenhet. Om vi bara
ville slå vakt om de vunna resultaten och admini-
strera det bestående samhället, skulle det politis-
ka arbetet te sig betydligt enklare. Men hela vår
ideologi tvingar oss att alltid ställa djärva mål
för samhällsutvecklingen. Då nödgas vi precis som
när vi först kom till makten ge oss i kast med de
praktiska problem som möter, när vi vill förverk-
liga dessa mål och då får vi räkna med att våra
motståndare ständigt beskyller oss för alltför
stor optimism och framstegstro.

Låt mig illustrera denna problematik genom
en hänvisning till dagens främsta politiska strids-
frågor, pensionsfrågan och den ekonomiska politiken.

Socialdemokratins förslag till pensionsfrågans
lösning är ett uttryck för vår syn på hur ett gott
samhälle bör vara ordnat. Vi anser det självklart
att varje människa skall ha rätt till den trygghet
på ålderdomen och för familjen som en god pension

utgör. Vi tycker det är orimligt att den klassbarriär som de stora skillnaderna i pensionsförmåner innebär i längden skall bestå. Det är från denna utgångspunkt, grundad på vår samhällsåskådning, som vi sökt oss fram till en lösning på pensionsfrågan. Av rent praktiska skäl har vi därvid kommit fram till övertygelsen om att en lagfäst rätt till pension för alla löntagare är klart överlägsen alla andra alternativ i pensionsfrågan. Endast därigenom kan alla löntagare få pensionsrätt. Varje annat system lämnar stora grupper utanför, utan verklig chans att någonsin få pension. Den lagfästa rätten ger vidare större frihet på arbetsmarknaden, både för de anställda och företagarna ^{Den} och innebär en effektiv lösning av familjetryggheten. Den medför garantier för värdebeständigheten och mot försämringer för dem som redan har pensionsfrågan ordnad. Den är slutligen administrativt enklare och framför allt betydligt billigare än varje annat system. Detta är mycket betydelsefulla praktiska fördelar med en lagfäst pensionsrätt. De fackförbund, både på arbetar- och tjänstemannasidan, där medlemmarna icke har pensionsfrågan ordnad, har ^{sems. 18/12} anslutit sig till denna linje. ^{hel utgåva 15/12/1947} Vi hade hoppats att det skulle vara möjligt att nå allmän samlad kring denna stora reform. Det har hittills inte varit möjligt. Högern och folkpartiet avvisar en lagfäst rätt till pension, samtidigt som de säger sig eftersträva en likvärdig lösning på pensionsfrågan.

Den som avvisar en lagfäst rätt till pension, den som avvisar rätt till pension, den som avvisar rätt till pension, den som avvisar rätt till pension, den som avvisar rätt till pension, den som avvisar rätt till pension.

Då borde de också känna det som en förpliktelse att anvisa en praktisk väg att nå fram till detta mål. I pensionsberedningen lade deras representanter uppenbarligen ned ett betydande arbete på att tillsammans med Svenska Arbetsgivareföreningen utarbeta ett eget förslag. Den s.k. kollektivavtalslinjen presenterades till en början som ett "väl genomarbetat" förslag.

Nu har högern och folkpartiet upptäckt avtalslinjens svagheter. De försöker dölja att de står med tomma händer i pensionsfrågan genom att föra in debatten på varjehanda sidospår och genom att framföra en rent negativ och missvisande kritik mot den lagfästa pensionsrätten. Folkpartiledaren söker skrämja folkpensionärerna med att deras pensioner sätts i fara, fastän det är obestridligt att tilläggs pensionens fondbildning underlättar de framtida folkpensionshöjningarna. ^{*}

Man försöker skrämja de stats- och kommunalanställda med att deras pensioner försämras trots att den s.k. bruttometoden innebär en fullgod garanti för deras pensionsförmåner. De försöker framför allt att skrämja med överdrivna påståenden om kostnaderna för reformen. I det syftet manar de fram bilden av ett stillastående samhälle nedtyngt av pensionsavgifter. Vi däremot ser fram emot en tid av fortsatta ekonomiska framsteg och ökat välstånd för alla medborgargrupper. Då blir pensionen inte tung att bära för de aktiva grupperna. ~~Den successiva uppbyggnaden av tilläggspen-~~

Det är ett oerhört
förtärligt att försöka
genom tvångsmedel
kunna lysa ut.

sionen leder till att den av arbetsgivarna betalda pensionsavgiften inte motsvarar mer än cirka $\frac{1}{2}$ procent i årlig löneökning under 1960-talet.

Vi får säkert rum både för fortsatta löneförbättringar och för rätt till trygghet på alderdomen och för familjen.

Det är fullt rimligt att det kan finnas skilda åsikter i pensionsfrågan. Men när våra motståndare konsekvent söker föra in debatten på sidespår, när de nödgas tillgripa rent felaktiga och missvisande argument i debatten, då kan man på goda grunder sluta sig till att de är illa trängda.

Det är i den situationen höger och folkpartiet har manövrerat sig in till följd av bristen på ett eget alternativ i pensionsfrågan och av bristen på sakliga angreppspunkter på den lagfästa pensionsrätten ^{är den illa trängda}.

Ur demokratisk synpunkt är detta naturligtvis en djupt beklaglig utveckling. Det är ett illavarslande tecken inför höstens folkomröstning.

Om det skall bli strid i pensionsfrågan ^{om} är det vår förhoppning, att den striden skall kunna föras på grundval av saklig upplysning och känslomässig övertygelse. Oppositionens rädsla för sakdebatt i pensionsfrågan styrker oss emellertid i övertygelsen att om vi får tillfälle att för medborgarna klargöra vår linje, så är framgången tryggad.

Dagens människor förundrar sig över det motstånd, som en gång mötte lagstadgad arbetstid, lagstadgad semester, lagstadgat skydd för olyckor

Förhoppningen om pensionerna
i folkpartiet

nl 16.00 antas för h.

nl 18.00. har någon för
hän om folkpartiet. Det här

dom till förhållande till och

skulle det i ~~frågan~~
frågan om ~~skulle det i~~ och till följd
frågan.

på arbetsplatsen. Framtidens generationer kommer säkertligen att ha lika svårt att förstå att motståndet mot lika rätt för alla löntagare till en god pension.

x x x

Ekonomiska framsteg är en förutsättning för vårt samhällsbygge. I bilden av dagens ekonomiska läge överväger de ljusa inslagen. De senaste årens kärva åtstramningspolitik har givit resultat i form av bättre stabilitet i ekonomin än på mycket länge. Produktionen fortsätter att stiga. Utrikeshandeln utvecklas i snabb takt, både export och import har ökat betydligt. Vårt byggande för framtiden ligger, internationellt sett, i toppen. Framför allt gäller detta bostäderna. Bostadsbyggandet tycks i år för första gången nå upp i 60.000 lägenheter. De tre senaste åren har det byggts ca. 175.000 lägenheter och det betyder att inte långt ifrån 1 miljon människor under dessa år flyttat in i nya lägenheter.

Man kunde tycka att i det läget kunde det löna sig att ta det lugnt och slå sig till ro med de vunna resultaten. Men återigen kommer framtidsmålen och framtidsperspektiven in i bilden. Det var arbetarrörelsen som först drog upp diskussionen om de väldiga möjligheter till en fortsatt förbättring av levnadsstandarden som den rastlösa tekniska utvecklingen för med sig. Det var naturligt att det var vi som gjorde det. Ty om vi kan säkra en rättvis fördelning av produktionsresultatet är det

de grupper av små och medelstora inkomsttagare som vi representerar som har allra mest att vinna på teknikens framsteg. Men det var naturligt också därför att vi är fullt medvetna om de stora framtidsuppgifter som väntar oss om vi vill lägga grunden till en snabb produktionsutveckling och om vi vill möta människornas önskningsar om bättre bostäder, skolor, sjukhus, gator och vägar.

En ung man flyttar in till en stad och får där ett bra arbete med en hygglig inkomst. Han kan inte ta med sig den bostad han hade förut. Han har möjligheter att betala den hyra som en bostad kostar. Men han har i de flesta fall inte 40.000 å 50.000 kronor till att själv bygga den bostaden. Detsamma gäller ett par unga människor som gifter sig och flyttar från föräldrarna. De har hyggliga inkomster så att de kan betala hyran för en bra bostad, men de har inte pengar till att bygga bostaden. Fler och fler människor får på detta sätt råd att betala vad en bra bostad kostar, men det sparande som behövs för att bygga bostäder, det kan inte de bostadssökande ensamma prestera. Det måste vi alla vara med och hjälpa dem med.

De bostadslösa kan inte klara bostadsbyggandet av egen kraft lika litet som föräldrarna kan uppföra skolor och utbilda lärare eller de sjuka kan bygga sjukhusen. Det är uppgifter som vi gemensamt måste ta på oss.

Energiförsörjningen är av grundläggande betydelse för vårt välbefinnande i dag och i morgon. Vi blir för varje år mer och mer beroende av oljeimporten. Suezkrisen visar oss vilka risker vi därvid löper. En avspärrning av oljeimporten kan leda till en katastrof för vårt näringsliv. I dagens läge måste vi därför så snabbt som möjligt bygga upp det skydd för vår sysselsättning som en kraftigt utbyggd lagerberedskap av olja utgör. På litet längre sikt innebär atomkraften den väg på vilken vi kan trygga vår energiförsörjning. Om ett par decennier är vi helt beroende av denna nya energikälla. Men atomenergin tar tid att utveckla. Skall inte 70-talets människor ställas inför överstigliga svårigheter, måste vi redan i dag satsa väldiga belopp på atomenergins utbyggnad. Det är ett ansvar inför framtiden som vi alla gemensamt måste bära.

Men oppositionen, då ju den svenska
partiet inte borde, när '20 skulle vara
S7. och P13 då varje folkpartist
vill ha en egen regering och så: "Jag vill
skaffa en regering, "obund", Det
ger i ett nytt land, oppositionen politiska.
Dessa vägar till regeringen kommer från
sin försök, som ges den stora en annan
väg.

Det är det politiska, När till och P11.
Den i oppositionen kan den i det nya
det så kallade "katerpillar" är inte, som
kan från ett nytt land i ett program
och så. Det kan vi beredda det
slås för, både det som är "program" och det
som är "katerpillar", det är att vi har, att det
är en annan politisk väg till det nya
i 4 opp, det är att det är all de som är all.

Det är inte samma som, även från ett
program som opp, det är att det är
en annan politisk väg till det nya, det är att det är